

Gemma Aguilera i Marcual

On-Off

L'energia que mou el món

Edicions del Bullent

DESCONNECTA!

2.400 milions de persones no tenen accés als recursos energètics necessaris per a generar calor, llum i electricitat, el 80% de les quals viuen a les àrees rurals dels països empobrits.

Prem l'*off*. Desconnecta. Imagina com seria la teva vida si, només durant unes hores, no tinguessis accés a cap tipus d'energia. Són les nou del vespre i a casa ja no hi entra ni un raig de sol. Tot és a les fosques. De seguida penses en una espelma, però els encenedors s'alimenten amb gas i tampoc no tens llumins... T'asseus al sofà tot esperant que passi el temps, sense televisió, ni equip de música ni videojocs.

Tens fred. T'adones que la calefacció està glaçada. Bé, un bon got de llet et farà entrar en calor. A les palpentes, trobes la cuina i obres la nevera. Aquella llet fresca que tant t'agrada fa una olor estranya, els aliments s'han fet malbé perquè l'aparell fa hores que ha quedat desconnectat. Cap problema, al rebost hi trobes un cartró de llet. Estàs salvat! Però la llet no serà calenta perquè tampoc no funciona aquest microones bàsic per a la teva supervivència culinària, que xucla electricitat. Tornes al menjador i comproves que el DVD no marca l'hora i el telèfon no dona línia.

Rescates el mòbil de la butxaca, però s'ha quedat sense bateria...

Surts al carrer amb la intenció de comprar algun plat precuinat a la botiga 24 hores. L'ascensor no funciona i baixes a peu els sis pisos. Amb el ciclomotor t'hi plantaràs en deu minuts. El carrer és fosc, però la intuïció et guia cap a l'aparcament. No arrenca! La benzina és petroli, i és prohibida durant aquestes hores... I per ser justos, hauries d'haver sortit al carrer nu, perquè els teus texans i el calçat es fan amb derivats del petroli. I tampoc no tindries moto, perquè els components de plàstic també són petroli, ni electrodomèstics, ni llibretes, ni bolígrafs ni cap tipus d'envàs...

Ara prem l'*on*. Tot ha estat pura ficció. A les nostres ciutats mai no s'ha produït un tall simultani de gas, d'electricitat, de subministrament de petroli o de qualsevol energia renovable que alimenti les llars, els vehicles o l'enllumenat públic. No ho és per als 2.400 milions de persones al món –2,5 de cada 10 habitants– que no tenen accés als recursos energètics bàsics per a la generació de calor a les llars, la cocció d'aliments o l'electrificació.

Cadascú de nosaltres consumeix, de mitjana, la mateixa quantitat d'energia que setze habitants de països del Tercer Món i, a més, ells reben amb més intensitat que nosaltres les conseqüències del canvi climàtic perquè les societats del Primer Món no dubten a traslladar els costos ambientals del consum desafortat d'energia

cap a aquests territoris. A la vegada, es registra un demanda creixent d'energia per part dels territoris que s'incorporen a la societat de consum. Trobes que seria just limitar ara la seva voluntat de creixement quan en realitat som les societats desenvolupades les que no hem fet els deures?

Sigui com sigui, ni el planeta ni les fonts energètiques tradicionals poden suportar molt més la pressió que exerceix un model social i econòmic preponderant al món basat en l'increment de la producció. És el peix que es mossega la cua: una societat té necessitat de progressar i per aconseguir-ho afavoreix un model de desenvolupament que s'alimenta de l'alça constant de la demanda de productes i serveis. Al mateix temps, aquesta societat amplia la producció i l'oferta de productes i serveis als països en desenvolupament perquè són un bon mercat. És l'exemple de la Xina i de l'Índia, on una part de la població ja gaudeix dels avantatges materials dels països rics. Els habitants de les zones pròsperes d'aquests països emergents volen sentir-se part del Primer Món consumista, i empenyen les empreses del país a produir productes de tota mena per satisfer aquestes noves necessitats. Tot plegat ha disparat el consum energètic en aquests països i, per descomptat, ha augmentat l'escletxa entre els habitants que poden seguir el progrés i les grans bosses de pobresa extrema del mateix territori.

El model energètic actual es basa majoritàriament en el consum de combustibles fòssils –gas, carbó i

petroli— per al transport i la generació d'energia. Però aquest model, explotat des de principis del segle xx, està en qüestió. L'esgotament de les reserves de petroli i gas natural podria ser una realitat abans no acabi el segle XXI i, d'altra banda, ja ningú —o gairebé ningú— dubta que ha començat un període d'escalfament global del planeta associat a un increment de les emissions de CO₂ a l'atmosfera. Abans o després, l'ésser humà haurà d'oblidar-se dels combustibles fòssils, la seva principal font d'energia primària, i decantar-se per altres fonts renovables i més segures per al medi ambient.

Rere aquestes ratlles hi trobaràs un petit viatge per la nostra quotidianitat energètica. Descobriràs de quines energies disposem, quins riscos presenten, fins quan estaran a la nostra disposició i quin preu en paga el medi ambient pel fet d'oferir-nos-les. De seguida t'adonaràs que vius en una societat tecnològica addicta al consum energètic que devora el planeta. Potser encara som a temps de desenganxar-nos-en.